

Xây dựng tiêu chí lựa chọn bài tập Handouts nhằm tăng cường hàm lượng quân sự trong môn dịch viết tiếng Anh 1 tại Học viện Khoa học Quân sự

Đoàn Văn Dũng*

*Khoa Tiếng Anh, Học viện Khoa học Quân sự

Received: 9/2/2023; Accepted: 13/2/2023; Published: 10/3/2023

Abstract: At Military Science Academy, Translation, which is taught to students majoring in English from the third year, is a difficult subject, requiring both teachers and learners to constantly improve knowledge and skills. With the characteristics of an military school and the increasingly demanding practice of the unit that employs officers who graduated from English majors in the whole army, the Academy has a policy to strengthen the military content in teaching and learning foreign languages. Accordingly, the training program requires to increase the military content in specific subjects and lessons in a reasonable, scientific and orderly manner, from basic to advanced. The selection of handouts exercises in English translation 1 is done according to that general trend. Within the scope of the article, on the basis of analyzing a number of theoretical and practical issues on the use of handouts exercises in English translation 1 at Military Science Academy, the author proposes a number of criteria to enhance the military content in English-language translation 1 at Military Science Academy today.

Keywords: Military Science Academy; Handouts; English;

1. Đặt vấn đề

Thực tiễn giảng dạy bộ môn Dịch tại Khoa tiếng Anh, Học viện Khoa học Quân sự cho thấy, để có nhiều không gian hơn cho học viên tiếp cận, cập nhật các chủ đề nói chung, các tiết học sử dụng bài tập hỗ trợ (handouts) là rất cần thiết. Bài tập handouts giúp cho học viên có khả năng tự bồi dưỡng, bổ sung nội dung kiến thức quân sự; đồng thời, là một kênh bổ ích để học viên có thêm cơ hội thực hành chuyển ngữ từ văn bản nguồn (source language) sang văn bản gốc (target language). Do đó, lựa chọn bài tập handouts theo hướng tăng cường hàm lượng quân sự trong môn Dịch viết tiếng Anh 1 tại Học viện Khoa học Quân sự là vấn đề cấp thiết và có tính thực tiễn cao, góp phần nâng cao chất lượng dạy học tiếng Anh nói chung, dạy các môn Dịch nói riêng tại Học viện Khoa học Quân sự hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Handouts trong giảng dạy và học tập môn Dịch viết 1

Theo Lê Hùng Tiến (2018) [1], đào tạo biên dịch là huấn luyện và phát triển các năng lực phục vụ nghề nghiệp với trọng tâm là kiến thức, kỹ năng ngôn ngữ và kỹ năng biên dịch, kết hợp giữa giảng dạy và thực hành ở các khóa học có định hướng dạy nghề thuần túy. Trong bài viết “Một số vấn đề về phương pháp đào tạo biên-phiên dịch viên” tại Hội

thảo “Những vấn đề ngôn ngữ và dịch thuật” (1993) [2] ông cũng nhận định các chương trình đào tạo biên phiên dịch ở Việt Nam vẫn chỉ ở cấp cử nhân và chưa có trường nào có chương trình đào tạo cấp cao hơn. Chưa có đánh giá chính thức nào về chất lượng đào tạo của các chương trình trong nước, nhưng một số sinh viên tốt nghiệp các chương trình đào tạo biên phiên dịch cho biết họ chưa có được vị thế cao khi gặp các nhà tuyển dụng ở các cơ quan, công ty trong nước.

Nghiên cứu về phương pháp giảng dạy biên dịch bậc đại học, Nguyễn Thị Như Ngọc (2020) [3] cho rằng vấn đề gây tranh cãi nhất về giảng dạy dịch thuật chính là nên dạy như thế nào. Trước đây, các lớp dạy dịch thuật gắn liền với chương trình dạy ngoại ngữ của một trường đại học như một môn học. Từ thập niên 1990, giảng dạy dịch thuật được xem là một ngành học và cần có sự phân biệt rõ với việc dạy dịch thuật như một chuyên ngành với việc lồng ghép dịch thuật vào học ngoại ngữ.

Dịch viết 1 là môn học đầu tiên học viên tiếp cận với bộ môn, làm nền tảng để học tập các nội dung biên dịch ở các mức độ cao hơn tại Khoa tiếng Anh, Học viện Khoa học Quân sự. Handouts được sử dụng trong giảng dạy và học tập môn Dịch viết 1 chủ yếu là dạng bài tập trên lớp (In-class exercises) do giảng viên lựa chọn bao gồm phiếu in, slides trình chiếu hoặc kết hợp

cả hai.

Thực tiễn cho thấy, trong nội dung chương trình đào tạo môn Dịch viết tiếng Anh tại Học viện Khoa học Quân sự, phiếu bài tập bổ sung đã được sử dụng một cách rộng rãi, thu được những kết quả tích cực. Những phiếu bài tập bổ sung này được lựa chọn, thiết kế khá tỉ mỉ và công phu, đa dạng về nội dung, phong phú về phong cách, từ cơ bản đến chuyên sâu, đáp ứng yêu cầu của bài học. Thời lượng dành cho giải quyết các phiếu bài tập bổ sung tương đối lớn, học viên có nhiều cơ hội để rèn giũa kỹ năng dịch thuật.

Tuy nhiên, cả giảng viên và học viên đều gặp phải những khó khăn, thách thức trong quá trình lựa chọn, thiết kế dạng bài tập bổ sung này. Đó là, chưa có những tiêu chí lựa chọn cụ thể, mang tính hệ thống, tuần tự. Một số trường hợp, phiếu bài tập bổ sung có nội dung không khớp với nội dung trong giáo trình, dẫn đến tính liên hệ, liên kết, kế thừa khó được đảm bảo. Ngoài ra, tính cập nhật của phiếu bài tập, vốn là một yếu tố quan trọng trong dịch thuật, trong một số trường hợp chưa được chú trọng đầy đủ. Có nhiều yếu tố ảnh hưởng tới quá trình lựa chọn bài tập bổ sung trong môn Dịch viết Tiếng Anh, trong đó chủ yếu xoay quanh yếu tố chuyên môn. Cụ thể, đó là nội dung phiếu bài tập bổ sung, độ khó của phiếu bài tập bổ sung, tính phù hợp của phiếu bài tập bổ sung, tác động của phiếu bài tập bổ sung đến việc rèn luyện kỹ năng dịch của học viên.

2.2. Yêu cầu tăng cường hàm lượng quân sự trong giảng dạy Biên dịch tiếng Anh và tiêu chí xây dựng bài tập handouts tại Học viện Khoa học Quân sự

Có thể hiểu hàm lượng quân sự là nội dung chứa hoặc liên quan đến lĩnh vực quân sự, mà trong ngôn ngữ nói chung, tiếng Anh và tiếng Việt nói riêng, nội dung được thể hiện thông qua từ vựng (vocabulary). Trong khuôn khổ nghiên cứu này, tác giả bàn đến việc tăng cường hàm lượng quân sự trong môn Dịch viết tiếng Anh giai đoạn I. Nghĩa là gia tăng tần suất xuất hiện của các thuật ngữ quân sự (military terms). Đây là một trường từ vựng rất rộng, trải dài qua các quân binh chủng khác nhau và tồn tại nhiều khác biệt giữa quân đội các nước. Câu hỏi đặt ra là vậy tăng cường hàm lượng quân sự chính xác là tăng cường cái gì và tăng cường như thế nào? Với môn Dịch viết giai đoạn đầu, sử dụng bài tập bổ trợ có thể là một cách hiệu quả để tăng cường hàm lượng quân sự cho học viên. Do đó, bài tập bổ trợ không thể lựa chọn ngẫu nhiên, tùy tiện mà phải đáp ứng những tiêu chí nhất định.

Để đáp ứng yêu cầu trên, việc xây dựng bài tập handouts trong giảng dạy, học tập, nghiên cứu môn Biên dịch tại Học viện Khoa học Quân sự cần đáp ứng

các tiêu chí sau:

Thứ nhất, tiêu chí về nguồn bài (sources): Các bài khóa, bài luận, báo, tạp chí phải được lấy, trích dẫn từ những nguồn đáng tin cậy, nội dung không xuyên tạc về chính trị, đặc biệt là về Việt Nam. Văn bản tiếng Việt cần được trình bày một cách thuần Việt, đảm bảo thuần phong mỹ tục, rõ ràng, mạch lạc, ngôn ngữ thể hiện trong sáng. Với văn bản tiếng Anh, ưu tiên lựa chọn những văn bản được viết bởi người người bản địa tại các nước nói tiếng Anh.

Thứ hai, tiêu chí về chủ đề (theme): Trong phần dịch Anh - Việt, chủ đề của bài khóa bản về các vấn đề quân sự nước ngoài. Trong phần dịch Việt - Anh, các hoạt động đối nội và đối ngoại của Quân đội nhân dân Việt Nam được đề cập. Đối với cả 2 phần dịch, tránh lựa chọn những chủ đề còn gây tranh cãi.

Thứ ba, tiêu chí về dung lượng (length): Tùy thuộc vào thời gian bài giảng, độ dài của văn bản tiếng Anh có thể dao động khác nhau. Đối với một tiết học kéo dài 45-50 phút, một văn bản có thể chia làm 2 đoạn với tổng số chữ dao động từ 135-150 từ.

Thứ tư, tiêu chí về độ rộng của từ vựng (range): Các thuật ngữ quân sự liên quan đến tổng quan quân đội Việt Nam và các nước, hiểu biết chung về cơ cấu, tổ chức, chức năng nhiệm vụ của Bộ Quốc phòng, các quân binh chủng, chưa đi sâu về khía cạnh chuyên môn kỹ thuật quân sự.

Thứ năm, tiêu chí về độ khó của từ vựng (complexity): Văn bản tiếng Anh đảm bảo độ khó dao động từ trình độ B1 đến C2, phù hợp với trình độ của học viên năm thứ ba. Văn bản tiếng Việt bao gồm chủ yếu ngôn ngữ thông dụng.

Thứ sáu, tiêu chí về tính mới (novelty): Nội dung trong văn bản tiếng Anh và tiếng Việt nên thể hiện tính cập nhật, đặc biệt là các sự kiện đang diễn ra trên thế giới và Việt Nam.

Áp dụng các tiêu chí tuyển chọn bài tập handout mẫu cho môn Dịch viết tiếng Anh I, tác giả lựa chọn một số bài tập bổ trợ đáp ứng các tiêu chí đã đề xuất ở trên.

Văn bản tiếng Anh:

Despite earlier claims of a ceasefire, fighting between Azerbaijan and Armenia continued Wednesday, a day after nearly 100 soldiers died in clashes, according to the Azerbaijani and Armenian ministries of defense. Russia suggested it had brokered a ceasefire between Armenia and Azerbaijan in a statement Tuesday, but it proved short-lived. The Russian-mediated ceasefire was “almost immediately broken,” according to US National Security Council coordinator for strategic communications John Kirby.

Armenia's Ministry of Defense on Wednesday accused Azerbaijan of attacking again, claiming artillery, mortar and "large-caliber firearms" had been fired at three Armenian towns, including Jermuk near the border between the two countries. In a series of tweets, the ministry insisted that "the entire responsibility" for the current clashes and any future developments falls on Azerbaijan. Armenia's government said Tuesday that at least 49 Armenian service members had been killed in action [15].

Văn bản tiếng Việt:

Hội thảo Giảng dạy tiếng Anh tại các trường quân sự trong khu vực (RELSS) do Bộ Quốc phòng Australia chủ trì tổ chức theo hình thức trực tuyến đã khai mạc vào ngày 3-8. Dự kiến, hội thảo sẽ kéo dài đến ngày 5-8. Tham dự hội thảo có hơn 70 đại biểu đến từ các trường quân đội của Australia, Việt Nam, Campuchia, Indonesia, Jordan, Lào, Malaysia, New Zealand, Papua New Guinea, Thái Lan, Timor-Leste và Tonga.

Đây là hoạt động được tổ chức 2 năm một lần, luân phiên tại các nước. Từ năm 2005 đến nay, Việt Nam đã 3 lần đăng cai tổ chức. RELSS tập trung vào việc nâng cao chất lượng giảng dạy tiếng Anh cho đối tượng học viên là các học viên và sĩ quan quân đội [16].

Văn bản trên đã đáp ứng các tiêu chí cụ thể là:

Tiêu chí về nguồn bài (sources): Văn bản tiếng Anh được trích dẫn từ CNN với nội dung khách quan, trung thực; văn bản tiếng Việt là một đoạn trong bài viết trên báo Quân đội nhân dân (điện tử) đảm bảo tính chính xác, phù hợp, cập nhật.

Tiêu chí về chủ đề (theme): Văn bản tiếng Anh đề cập tới cuộc xung đột quân sự ở biên giới giữa hai quốc gia khu vực Trung Á. Trong khi đó, văn bản tiếng Việt bàn về công tác nâng cao dạy và học tiếng Anh tại các trường quân đội. Chủ đề của cả hai bài khóa chủ yếu mang tính tổng quan, giới thiệu, phù hợp với đối tượng là học viên chuyên ngành tiếng Anh năm thứ ba.

Tiêu chí về dung lượng (length): Văn bản tiếng Anh bao gồm 2 đoạn với 141 từ, đảm bảo dung lượng như tiêu chí đề xuất. Văn bản tiếng Việt trải dài 2 đoạn với tổng 136 từ.

Tiêu chí về độ rộng của từ vựng (range): Trong văn bản tiếng Anh, nội dung mang tính thông tin, phóng sự, không phải thuần về quân sự nhưng chứa khá nhiều thuật ngữ quân sự. VD: *ceasefire, fighting, soldiers, clashes, large-caliber firearms, service members*. Đối với văn bản tiếng Việt, xuất hiện một số thuật ngữ quân sự lồng ghép trong nội dung "phi

quân sự". VD: *trường quân sự, quân đội, học viên và sĩ quan quân đội*.

Tiêu chí về độ khó của từ vựng (complexity): Văn bản tiếng Việt chủ yếu chứa các từ ngữ thường dùng trong văn phong báo chí, thông tin. Trong khi đó, phần lớn các từ ngữ trong văn bản tiếng Anh có độ khó từ B1-C2 theo Oxford Learners' Dictionaries.

Tiêu chí về tính mới (novelty): Nội dung văn bản có nhiều thông tin mới, cập nhật, mang tính thời sự cao.

Như vậy, việc lựa chọn bài tập handouts nhằm tăng cường hàm lượng quân sự trong môn Dịch viết 1 tại Khoa tiếng Anh, Học viện Khoa học Quân sự cần căn cứ vào các tiêu chí bao gồm: Tiêu chí về nguồn bài (sources), tiêu chí về chủ đề (theme), tiêu chí về dung lượng (length), tiêu chí về độ rộng của từ vựng (range), tiêu chí về độ khó của từ vựng (complexity), tiêu chí về tính mới (novelty). Bài tập tuyển chọn mẫu là bài tập đáp ứng tất cả các tiêu chí trên.

3. Kết luận

Tăng cường hàm lượng quân sự trong dạy và học ngoại ngữ nói chung và biên dịch tiếng Anh nói riêng là một chủ trương lớn của Học viện Khoa học quân sự, phù hợp với tính chất, đặc thù của một nhà trường quân đội và yêu cầu công tác của học viên sau khi tốt nghiệp ra trường. Trong nghiên cứu này, tác giả đã trình bày một số vấn đề lý luận và thực tiễn liên quan đến handouts và sử dụng handouts trong môn Dịch viết tiếng Anh 1. Qua đó, đề xuất 6 tiêu chí về lựa chọn bài tập handouts đã được đề xuất nhằm tăng cường hàm lượng quân sự trong môn Dịch viết giai đoạn đầu tiên. Nghiên cứu này mang tính gợi mở các nghiên cứu khác về bài tập handouts nhằm tăng cường hàm lượng quân sự trong học phần Dịch viết tiếng Anh 1 nói riêng và các học phần khác trong bộ môn Dịch tiếng Anh nói chung.

Tài liệu tham khảo

1. Lê Hùng Tiến (2018), *Phê bình đánh giá dịch thuật - Một số vấn đề lý luận cơ bản và thực tiễn dịch thuật Anh - Việt*, Nxb ĐHQG Hà Nội.
2. Lê Hùng Tiến (1993), *Một số vấn đề về phương pháp đào tạo biên-phiên dịch viên*, Hội thảo: Những vấn đề ngôn ngữ và dịch thuật, Số 7/1993.
3. Nguyễn Thị Như Ngọc (2020), *Nghiên cứu về phương pháp giảng dạy biên dịch bậc đại học*. Tạp chí Khoa học và xã hội nhân văn. Số 10 (266) 2020.
4. Elizabeth Moore Stacy and Jeff Cain (2015), *Note-taking and Handouts in The Digital Age p.1*.
5. Caris (1983), *Effects of Three Types of Lecture Notes on Medical Student Achievement*, Journal of Medical Education 58(8):627-36.